

BEATLESIN MUSIIKIN HYÖDYNTÄMINEN MUSIIKINOPETUKSESSA

Veikko Hoffman
Kandidaatintutkielma
Musiikkikasvatus
Jyväskylän yliopisto
Kevätlukukausi 2022

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta	Laitos Musiikin, taiteen ja kulttuurin tutkimuksen laitos
Tekijä Veikko Hoffman	
Työn nimi Beatlesin musiikin hyödyntäminen musiikinopetuksessa	
Oppiaine Musiikkikasvatus	Työn laji Kandidaatintutkielma
Aika Kevät 2022	Sivumäärä 28
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tämä kandidaatintutkielma on kirjallisuuskatsaus, jossa tarkastelen The Beatles –yhtyeen musiikin hyödyntämismahdollisuuksia koulumaailmassa. Tarkastelen yhtyeen historiaa ja historiallista vaikutusta rinnastettuna peruskoulun ja lukion opetussuunnitelmien tavoitteisiin musiikkihistorian opettamiselle, sekä poimin Beatlesin tuotannosta sopivia teoksia, joita musiikinopettaja voi käyttää esimerkkinä opettaessaan musiikin eri osa-alueita.</p> <p>Luon myös kriittisen katsauksen Beatlesin asemaan musiikkihistoriassa, tuoden esille argumentteja Beatlesin suosiota ja ikonista asemaa vastaan sekä sen puolesta. Tämä linkittyy aiheeseeni, koska näkemys yhtyeen aseman merkittävydestä määrittää sitä, kuinka paljon musiikinopettaja heitä opetuksessaan painottaa.</p> <p>Näen mahdollisuuksia jatkotutkimukselle, esimerkiksi syventymisessä kysymykseen siitä, onko Beatlesin asema musiikkipiireissä ja täten musiikkikasvatuksessa ylikorostettu vaiko perusteltu. Aihetta on tärkeää tutkia, koska Beatles on sen verran laaja osa populaarimusiikin historiaa, että musiikinopettajan on hyvä olla tietoinen siitä, miten heistä kannattaa opettaa ja miten yhtyeen tuotantoa on järkevä ammentaa musiikintunneilla.</p>	
Asiasanat – musiikki, musiikkikasvatus, populaarimusiikki, beatles	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto	
Muita tietoja	

SISÄLLYSLUETTELO

1	JOHDANTO.....	4
2	BEATLESIN OPETTAMINEN MUSIIKKIHISTORIALLISENA ILMIÖNÄ.....	6
	2.1 Termistö ja lähtökohdat.....	6
	2.2 Beatlesin merkitys musiikkihistoriassa.....	7
	2.3 Peruskoulun opetussuunnitelma ja Beatles-ilmiö.....	10
	2.4 Beatles-ilmiö lukion musiikinopetuksessa.....	12
3	KATSAUS BEATLESIN MUSIIKKIIN OSA-ALUEITTAIN.....	14
	3.1 Beatlesin tuotannon hyödyntäminen peruskoulussa.....	14
	3.2 Beatlesin tuotannon hyödyntäminen lukiossa.....	17
	3.3 Opetussuunnitelma, sukupuoli ja Beatles.....	19
4	KRIITTINEN KATSAUS – ONKO BEATLESIN ASEMA YLIKOROSTETTU?.....	22
	4.1 Gladwell ja 10 000 tunnin sääntö.....	22
	4.2 Beatlesin asema – puolesta ja vastaan.....	23
5	POHDINTA.....	26
6	LÄHTEET.....	28

1 JOHDANTO

The Beatles lienee yksi musiikinopettajien eniten opetuksessaan käyttämistä artisteista. Muistan itse, kuinka alakoulun musiikintunneilla soitimme yhtyeen kappaletta 'Let It Be', kuinka yläkouluuni musiikinopettaja kertoi meille Beatlesin vaikutuksesta musiikkihistoriassa, ja kuinka lukion musiikkilinjalla opettajamme kannusti perehtymään Beatlesin tuotantoon.

Musiikinopettajaksi opiskelevana Beatlesin musiikin ystävänä tämä ilmiö kiehtoo minua. Miksi juuri Beatles? Yhtyeen runsaalle käytölle musiikinopetuksen maailmassa löytyy toki useita selityksiä heti maalaisjärjen kautta: kenties yhtye nostetaan esille juuri sen takia, kuinka merkittävä historiallinen ilmiö heidän nousunsa ja suosionsa 1960-luvulla oli, ja yhtyeen musiikin opettaminen on oivallinen tapa opettaa lapsille ja nuorille populaarimusiikin historiaa. Tai kenties heidän yhä suositut hittikappaleensa kuten 'Yesterday' ja 'Hey Jude' ovat toimiviksi todettuja siltoja 'vanhan musiikin' ja nykynuorison välillä, ja näiden opettamisesta on positiivisia kokemuksia. Tai ehkä kyse on eräänlaisesta korrelaatiosta, että syystä tai toisesta musiikinopettajiksi valmistuvilla yksilöillä on usein tapana olla 'Beatles-faneja', ja täten yhtyeen hyödyntäminen omassa opetuksessa on heille mieluisaa.

Pyrin tarkastelemaan näitä ja useita muita mahdollisia selityksiä kriittisestä näkökulmasta kandidaatintutkielmassani. Sen lisäksi, että etsin selitystä Beatlesin suosiolle musiikkikasvatuksessa, tarkastelen yhtyeen musiikin käyttämiseen liittyviä mahdollisuuksia; kuinka Beatlesin musiikkia voidaan hyödyntää musiikin eri osa-alueiden opettamiseen, ja millä eri tavoilla musiikinopettajan on kannattavaa ammentaa Beatlesin tuotantoa musiikintunneilla.

Aloitin tutkielmani katsauksella Beatlesiin historiallisena ilmiönä, ja siihen, miten yhtyeestä ja sen vaikutuksesta voi opettaa osana musiikkihistoriaa. Tämän jälkeen siirryn tarkastelemaan Beatlesin tuotannon hyödyntämismahdollisuuksia musiikinopetuksen eri osa-alueilla. Vertailen Opetushallituksen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden (POPS 2014) ja lukion

opetussuunnitelman perusteiden (LOPS 2019) asettamia tavoitteita musiikinopetuksen ulottuvuuksille siihen, miten juuri Beatlesin musiikkia voi hyödyntää kussakin osa-alueessa.

Lopuksi luon kriittisen katsauksen siihen, onko Beatlesillä ‘ylikorostettu’ asema musiikinopetuksessa, vai onko musiikinopettajien runsas Beatles-amentaminen ansaittua ja perusteltua. Tämän yhteydessä palaan johdannossa esittämiini kysymyksiin siitä, mistä yhtyeen valtaisa suosio musiikinopetuksen piirissä tarkalleen ottaen johtuu. Toivon, että tutkielmastani on hyötyä musiikkikasvattajille sen arvioimisessa, miten ja missä kontekstissa Beatlesin musiikkia voi olla järkevä opettaa.

2 BEATLESIN OPETTAMINEN MUSIIKKIHISTORIALLISENA ILMIÖNÄ

2.1 TERMISTÖ JA LÄHTÖKOHDAT

Alkuun lienee oleellista kertoa käsitteenmäärittelyn nimissä perustiedot siitä yhtyeestä, jonka tuotannon pedagogisia hyödyntämismahdollisuuksia olen päättänyt tutkia. The Beatles on vuosina 1962-1970 toiminut yhtye, jonka jäseninä toimivat Paul McCartney, John Lennon, George Harrison ja Ringo Starr (Heinonen 1995, 13). Käytännön syistä viittaan heihin pitkin tutkielmaani vähemmän määrällisellä Beatles-muodolla, eli kirjoittaessani “Beatlesin musiikista” tarkoitan tietysti The Beatles –yhtyeen musiikkia.

Beatlesin pääasiallinen genre oli rockmusiikki, vaikka heidän tuotantonsa sivusi useita muitakin genrejä, kuten popmusiikkia, sekä vaikutti progressiivisen rockin sekä heavy metalin kaltaisten genrejen syntyyn (Heinonen 1995, 86). Heidän valtava suosionsa 1960-luvulla on ilmiö, jota on tutkittu paljon, ja joka on muodostunut kiinteäksi osaksi populaarimusiikin historiaa. Populaarimusiikki on olennainen osa ohjelmistoa musiikinopetuksessa (POPS 2014), ja etenkin lukiossa opetussuunnitelman tavoitteet sisältävät syvemmän katsauksen musiikkihistoriaan kuin peruskoulussa (LOPS 2019). Tämän vuoksi koen tärkeänä tutkia Beatles-ilmiötä nimenomaan koulumaailman näkökulmasta.

Tämä kandidaatintutkielma on kirjallisuuskatsaus, joten teoreettinen viitekehyseni ei ole yhtä laaja ja monimuotoinen kuin varsinaista tieteellistä tutkimusta tehdessä olisi tapana. Tutkielmani kuitenkin nojaa tiettyihin tieteenfilosofisiin taustaoletuksiin, joista olennaisimpana nostaisin esille postpositivistisen tutkimusotteen. Postpositivismia pitkälti määrittää ajatus kriittisestä realismista, jossa kaikkea käytössä olevaa tietoa käytetään ja se hyväksytään totuutena, mutta tiedostetaan, että havaintojemme ulkopuolelle saattaa jäädä jotakin tiedostamatonta (May & Mumby 2005, 266-267). Tämä ajatus on mielestäni hyvä pohja liki kaikelle nykyaikaiselle tutkimukselle,

kirjallisuuskatsauksesta syväluotaaviin tutkimuksiin asti, sillä näen sen loogisimpana tapana havainnoida tieteellistä tietoa ja luoda pohjaa uudelle tutkimustiedolle.

2.2 BEATLESIN MERKITYS MUSIIKKIHISTORIASSA

Ennen kuin voin tarkastella Beatles-ilmiötä koulumaailman kontekstissa opetettavana sisältönä, lienee olennaista syventyä siihen, mistä ilmiössä oli kyse. Luon siis seuraavaksi katsauksen Beatlesin omaan historiaan, sekä heidän paikkaansa populaarimusiikin laajemmassa historiankulussa.

Ymmärtääkseen Beatlesin syntyä ja nousua, pitää ensin ymmärtää se kulttuuri ja maailmantilanne, johon kyseinen yhtye syntyi. Väitöskirjassaan *Elämyksestä ideaksi – ideasta musiikiksi: sävellysprosessin yleinen malli ja sen soveltaminen Beatles –yhtyeen laulunteko- ja äänitysprosessiin* (1995, 71) Yrjö Heinonen argumentoi, että vuosina 1939-1945 taisteltu toinen maailmansota on perimmäinen ymmärtämistä vaativa taustakonteksti sille ajattelulle, joka vallitsi Beatlesin noustessa rockmaailman huipulle.

Toisen maailmansodan jälkeisellä Euroopalla oli raskas jälkipuinnin ajanjakso meneillään, ja tämä ilmapiiri vaikutti olennaisesti 1950-luvun ja täten myös 1960-luvun kulttuuriin, myös musiikin sekä nousevan nuorisokulttuurin saralla (Heinonen 1995, 71). Poliittisen ilmapiirin lisäksi Beatlesin syntyyn ja nousuun vaikutti aikakauden yleinen musiikkikulttuuri – Heinonen nostaa esille 50-luvun afroamerikkalaisen rock n’ rollin ja rhythm&blues –genren, 60-luvun alkupuolella nousseen valkoisen kansan teinirockin sekä yhdysvaltalaisen elokuvissa ja musikaaleissa vaikuttaneen Tin Pan Alley –suuntauksen olennaisimpina musiikillisina vaikuttajina aikaiselle Beatlesille. (Heinonen 1995, 55-56.)

Nämä vaikutteet ovat kuultavissa Beatlesin aikaisessa tuotannossa, sekä heidän omien sävellystensä musiikillisia piirteitä havainnoimalla, että enemmän suoraviivaisesti tarkastelemalla heidän

julkaisemiaan covereita – Beatlesin aikaiset studioalbumit sisältävät useita versioita muiden artistien kappaleista, useimmiten juurikin Chuck Berryn ja Little Richardin kaltaisten afroamerikkalaisten rock n’ roll –artistien tuotannosta (Hepworth 2017, 25-31). Pitkin uraansa Beatles lähti enemmän ja enemmän omaan ja ainutlaatuihin suuntaansa, mutta nämä taustavaikuttajat ovat vahvasti sidoksissa heidän musiikkinsa olemassaoloon ja paikkaan historiassa.

John Lennon ja Paul McCartney tapasivat vuonna 1956 Englannin Liverpoolissa (Clyde & Jackson 2021). Kaksikko alkoi kirjoittaa lauluja yhdessä, ja McCartney päätyi soittamaan Lennonin perustamassa The Quarrymen -yhtyeessä. Pian mukaan kutsuttiin kitaristi George Harrison, ja vuoden 1960 mennessä yhtyeen nimi oli vaihtunut The Beatlesiksi. Yhtyeen rumpalina toimi Pete Best, kunnes 60-luvun alkupuolella hänen tilalleen tuli Ringo Starr - näihin aikoihin bändi sai paikallisen levy-yhtiön huomion, ja täten levytyssopimuksen. (Clyde & Jackson 2021.)

Ensimmäisten julkaisujensa myötä Beatles nousi suosioon Iso-Britanniassa, ja tämä suosio saavutti aivan uuden tason heidän lyötyään läpi Yhdysvalloissa vuoden 1964 televisioesiintymisellään Ed Sullivan Show –ohjelmassa (Clyde & Jackson 2021). Yhtye sai osakseen ennennäkemättömän määrän suosiota, mikä ilmeni levyjen myyntilukujen ja loppuunmyytyjen konserttien ohella myös historiallisen intensiivisenä “fanikulttuurina”, jossa yhtyeen fanit seurasivat heitä valtavina laumoina konserttipaikoilta aina lentokentille saakka (Karppinen 2005, 25). Tämä pahimmillaan suoranaiseksi joukkohysteriaksi paisunut ilmiö on saanut nimityksen ‘Beatlemania’, ja sen suuruus sekä sen mahdollistaneet taustatekijät aiheuttavat ihmetystä sekä akateemista kiinnostusta vielä nykypäivänäkin (Heinonen 1995, 76-78).

Yhteisten vuosiansa myötä Beatlesin jäsenet kehittyivät muusikkoina ja säveltäjinä, ja lähtivät kokeilemaan uudenlaisia suuntia musiikkinsa kanssa. Vuonna 1966 yhtye päätti lopettaa live-esiintymiset, täten antaen enemmän aikaa keskittyä studiossa työskentelylle (Clyde & Jackson 2021). Yhtyeen kokeellisuus tuli huippuunsa vuonna 1967 julkaistun studioalbumin *Sgt. Pepper’s Lonely Hearts Club Band* kohdalla, joka edusti taiteellista psykedeelistä rockia ja oli tyyllisesti erittäin kaukana yhtyeen alkuaikojen suoraviivaisemmasta pop-rock-tyylistä (Heinonen 1995, 80-83).

Yhdessä Pink Floyd –yhtyeen alkupään tuotannon kanssa, tämän albumin nähdään toimineen alkuna progressiiviselle rockille populaarimusiikin genrenä (Heinonen 1995, 86).

Yhtyeen musiikillisen tyylin muuttumisen myötä myös kuuntelijakunnassa tapahtui muutoksia – uran alkupäässä Beatlesin kuuntelijakunta oli pitkälti ollut kapinoivan nuorisokulttuurin edustajisto, ja aikakauden “älymystö” ei ollut yleisesti hyväksynyt yhtyeen toimintaa. 60-luvun loppua kohden, erityisesti Beatlesin psykedeelisen kauden myötä, ajatus popmusiikista taiteen muotona yleistyi – Virpi Kätkä esittääkin pro gradu –tutkielmassaan (1998,8) näkemyksen, että kapina-ilmion hälventyessä Beatlesiä ympäröivästä kulttuurista älymystönä itsensä mieltäneet uskalsivat liittyä mukaan Beatlesin kuuntelijoihin, täten nostaten yhtyeen kriittisesti arvostetuiksi taiteilijoiksi.

Jäsenet kasvoivat pikkuhiljaa erilleen jokaisen heistä löytäessään oman äänensä säveltäjänä ja omat taiteelliset visionsa, ja useiden riitojen ja yhteenottojen jälkeen yhtye päätti lopettaa toimintansa 60-luvun loppupuolella, johtaen Beatlesin viralliseen “hajoamiseen” vuonna 1970 (Karppinen 2005, 26). Hajoamisen jälkeen jokaisella yhtyeen neljästä jäsenestä oli menestyksekkäs sooloura, joista tosin yksi jäi traagisen lyhyeksi, kun John Lennon murhattiin vuonna 1980 (Hepworth 2017, 257). Beatlesin ura jäi yhden vuosikymmenen mittaiseksi, mutta heidän perintönsä on säilynyt ja kriittinen suosio vain kasvanut entisestään, sillä nykyään heidät laajalti nähdään yhtenä olennaisimmista ilmiöistä populaarimusiikin historiassa sekä yhtenä vaikutusvaltaisimmista ja arvostetuimmista bändeistä kautta aikojen.

Tälle asemalle on useita syitä. Musiikillisesta näkökulmasta voi tarkkailla sitä, miten Beatlesin luovat innovaatiot vaikuttivat rockmusiikin historiaan usealla tasolla, johtaen siihen, että valtava määrä artisteja on ottanut heistä vaikutteita. Opetusvideossaan *8 Things The Beatles Pioneered* (2021), David Bennett avartaa Beatlesin vaikutusta musiikin tekemiseen esimerkiksi studiotyökentelyssä: he olivat ensimmäinen yhtye, joka käytti sähkökitaran feedback-ääntä tarkoituksellisesti äänityksissään, backmaskingia eli äänitetyn audion muuttamista käänteiseksi, sekä looppeja

eli äänitetyn osion toistamista - viimeisenä mainittua oli jonkin verran tehty modernin taidemusiikin parissa, mutta Beatles toi ilmiön populaarimusiikkiin.

Studiassa luotujen innovaatioiden ohella Bennett syventyy myös Beatlesin kulttuurilliseen vaikutukseen, ja siihen miten musiikkinsa ulkopuolellakin bändi muutti populaarimusiikin maailmaa usealla innovaatiolla. He olivat muun muassa ensimmäinen yhtye, joka soitti suurilla urheilustadioneilla, normalisoiden “stadionrockin” ilmiön. Beatles oli myös ensimmäinen bändi, joka julkaisi musiikkivideoita singlejulkaisujensa oheistuotteina, ja tästäkin on sittemmin tullut täysi normi populaarimusiikissa. Myös ajatus levynkansista muuttui Beatlesin vaikutuksesta: albumien kannet olivat olleet yksinkertaisia kuvia kyseisestä artistista, mutta Beatles-albumien *Revolution* (1966) ja *Sgt. Pepper’s Lonely Hearts Club Band* (1967) taiteellisten kansikuvien myötä syntyi ajatus levyn kannesta temaattisena ekstensiona levyn musiikilliselle sisällölle. (Bennett 2021.)

Ei siis ole ihme, että Beatles nähdään yhtenä vaikutusvaltaisimmista ja tärkeimmistä artisteista populaarimusiikin historiassa. Tiivistetysti voi todeta, että pitkin 1960-lukua yhteiskunnan käsitys rockmusiikista koki suuren murroksen nuoria puhuttelevasta kapinamusikista kriitikkojen arvostamaksi taiteen lajiksi, ja Beatlesillä oli tässä murroksessa valtava ja olennainen rooli.

2.3 PERUSKOULUN OPETUSSUUNNITELMA JA BEATLES-ILMIÖ

Seuraavaksi sovellan löytöjäni ja näkemyksiäni Beatlesistä musiikkihistoriallisena ilmiönä niihin opetustavoitteisiin, joita peruskoulun sekä lukion opetussuunnitelmista löytyy. Käsittelen Beatlesistä opettamista osana musiikkihistoriaa ensin peruskoulun näkökulmasta, minkä jälkeen siirryn tarkastelemaan lukion musiikinopetuksen näkökulmaa.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet (POPS 2014) käsittelevät musiikkihistoriaa yllättävän niukasti, mutta historia kuitenkin sisältyy oppimistavoitteisiin. Musiikin merkitykset eri

aikakausina ovat osa musiikin ymmärtämistä yhteisössä ja yhteiskunnassa, ja tavoite musiikin yhdistämisestä muihin oppiaineisiin (POPS 2014, 294) antaa ajatuksia siihen, miten musiikkia ja historiaa voi yhdistellä opettamalla eri aikakausina vallinneista musiikki-ilmiöistä ja siitä, mitä ne kertovat senaikaisesta maailmasta.

Beatles-ilmiö linkittyy kätevästi tähän, sillä heidän läpimurrostaan opettaminen havainnollistaa 1960-luvun yhteiskuntaa oivallisesti. Virpi Kätkä korostaa pro gradu –tutkielmassaan (1998, 2-4) sitä, miten Beatlemania-ilmiö osui juuri sellaiseen yhteiskunnalliseen murroskohtaan, joka mahdollisti moisen suuren skaalan läpimurron ennennäkemättömällä tavalla. Joka ”huushollista” löytyi televisio, radiolähetykset olivat yleistyneet, ja informaatio liikkui paljon aiempaa nopeammalla tavalla ripeästi globalisoituvassa yhteiskunnassa.

Beatles löi itsensä läpi juuri sellaisena aikana, kun ensimmäistä kertaa ihmiset ympäri maailmaa pääsivät seuraamaan lempibändinsä konsertteja, haastatteluja ja uutisia niiden tapahtuessa tämän uuden teknologian välityksellä (Kätkä 1998, 2-4). Näen tässä loistavaa potentiaalia oppiaineiden integraatioon: historianopettaja voisi käyttää Beatlesia esimerkkinä television ja radion yleistymisen mukanaan tuomasta kulttuurista, siinä missä musiikinopettaja voisi käyttää tätä teknologisten innovaatioiden aikakautta esimerkkinä sille, miksi Beatles oli niin mullistava ilmiö tuona aikakautena.

Populaarimusiikki on osa ohjeistettua ohjelmistoa 3-6 –luokkalaisille (POPS 2014, 294-295), joten musiikinopettajan lienee loogista ainakin sivuta tätä populaarimusiikin kenttää suuresti muuttanutta yhtyettä, ja heidän historiallista vaikutustaan. Myös yläkoulun opetuksessa painotetaan musiikkia eri aikakausilta (POPS 2014, 489), ja Beatles kun laajalti nähdään aikakautensa suurimpana populaarimusiikin ilmiönä, on heidän vaikutustaan syytä käsitellä osana yläkoulun musiikintunteja.

Pedagogisessa mielessä tehokkain tapa havainnollistaa Beatles-ilmion merkitystä peruskoulun opetuksessa, mitä keksin – kun tavoitteena on pitää opetuksen sisältö oppilaille mielenkiintoisena ja tiiviinä – on itseasiassa vuonna 2021 julkaistun *The Beatles: Get Back* –dokumenttisarjan (Clyde & Jackson 2021) aloitus. Tämä Peter Jacksonin ohjaama dokumentti alkaa 10 minuutin pituisella yleiskatsauksella Beatlesin historiaan, sivuten heidän uransa tärkeimpiä vaiheita sekä ilmiön suuruutta 60-luvulla. Tämän 10-minuuttisen dokumenttipätkän näyttäminen musiikkihistoriaa käsittelevän oppitunnin alkupuolella olisi oiva esimerkki sille, miten peruskoulun musiikinopettaja voisi havainnollistaa Beatles-ilmiota osana musiikkihistoriaa.

2.4 BEATLES-ILMIÖ LUKION MUSIIKINOPETUKSESSA

Lukion musiikintunneilla käsittelisin Beatles-ilmiota hieman eri tavalla. Lukion opetussuunnitelman perusteissa (LOPS 2019, 341) tavoitellaan syvempää katsausta musiikin historiaan ja aikaan kuin peruskoulun musiikinopetuksessa. Musiikkihistoriaa sivutaan kaikille lukiolaisille pakollisella MU1 Intro – Kaikki Soimaan –kurssilla (LOPS 2019, 342), ja edellisessä luvussa esitettyjen tietojen perusteella väittäisin, että Beatlesin olisi oltava osa tätä opetusta. Harvan artistin vaikutus moderniin musiikkiin on ollut yhtä merkittävä, kuten Bennettin (2021) näkemykset heidän innovaatioistaan sekä Heinosen (1995) katsaus heidän asemaansa populaarimusiikin historiassa osoittavat.

The Beatles: Get Back –dokumentin (Clyde & Jackson 2021) aloituksen hyödyntäminen voisi toimia ilmiötä havainnollistavana elementtinä myös lukiossa, mutta sen ohella näen enemmän monipuolisia mahdollisuuksia - lukioiässä olevat nuoret ovat keskimäärin kypsempää ja valmiimpia vastaanottamaan monipuolista tietoa ja refleктоimaan sen pohjalta (Woolfolk 2007, 70-71). Opettajan opetustyylistä riippuen Beatles-ilmiota voisi opettaa musisoinnin ohessa, opettaessa ryhmälle jotakin Beatlesin kappaletta yhtyesoitto mielessä ja samalla havainnollistaen heidän historiallista vaikutustaan, tai esimerkiksi vetämällä oppilaille Beatles-aiheisen tietokilpailun.

Kahoot! -pelialusta on opetustarkoitukseen luotu ja nuorten oppilaiden keskuudessa suosittu pohja tietokilpailuille. Alustan kilpailullinen elementti on todettu motivaatiota edistäväksi ja opetusta tukevaksi. (Saari & Varjonen 2021, 49-50, 68). Täten näkisin, että esimerkiksi Beatles-aiheinen Kahoot-kilpailu yhtyettä käsitelleen oppitunnin päätteeksi olisi oivallinen tapa tukea yhtyeen historiasta ja historiallisesta merkityksestä oppimista.

On muutama erityispiirre, joita olisi hyvä korostaa opettaessa Beatlesin asemasta populaarimusiikin historiassa - ne asiat, jotka erityisesti tekivät ilmiöstä niin poikkeuksellisen ja ainutlaatuisen. Näitä asioita ovat Beatlemania-ilmiö ja se, kuinka ennennäkemätöntä tällainen joukkohysteria oli (Karppinen 2005, 25), Beatlesin asema laajemmassa rock-ilmiössä, joka dominoi 1950-, 1960, ja 1970-lukujen musiikkikulttuuria (Heinonen 1995, 73), sekä itse yhtyeen sävellystyö, johon tulen tarkemmin pureutumaan seuraavassa pääluvussa. Beatles oli ensimmäinen itse tehdyllä musiikilla kunnollisesti läpi lyönyt yhtye (Heinonen 1995, 78), ja erityisesti John Lennonin ja Paul McCartneyn yhdessä säveltämät kappaleet ovat jääneet pysyväksi osaksi musiikkihistoriaa, tehden heistä yhden populaarimusiikin merkittävimmistä säveltäjäduoista (Heinonen 1995, 61).

Toki on myös tärkeää kysyä, onko yhtyeen asema populaarimusiikin kentällä hiukan ylikorostettu – voi esittää kriittisen näkemyksen, että samoja asioita voi opettaa käyttäen muitakin yhtyeitä ja artisteja esimerkkinä. Tulen syventymään tähän ajatukseen tarkemmin neljännessä pääluvussani.

Yksi pääsyistä, miksi teen kandidaatintutkielmaa juuri tästä aiheesta, on konkreettisten työkalujen välittäminen musiikkikasvatukseen kentälle. Woolfolk (2007, 13-15) esittää, että tieteellinen tutkimus voi auttaa opettajaa työssään, ja ajatukseni on, että tässä tutkielmassa esitetyt ajatukset sekä mahdollinen syventyminen aiheeseen pro gradu –tutkielmassa seuraavina vuosina voisivat olla apuna musiikinopettajille siihen liittyen, miten tästä kyseisestä ilmiöstä on järkevää, tehokasta ja mielekästä opettaa musiikintunneilla.

3 KATSAUS BEATLESIN MUSIIKKIIN OSA-ALUEITTAIN

Kuten johdannossani mainitsin, muistan soittaneeni The Beatles –yhtyeen kappaletta ‘Let It Be’ alakoulun musiikintunneilla. Opettajamme sivusi samalla Beatlesin valtavaa suosiota ja historiallista asemaa. Ennen kuin syvennyn tarkastelemaan tutkielmani aiheisiin liittyvää kirjallisuutta ja pohtimaan asiaa lähteiden valossa, voin tuoda esille pedagogiseen arkitietooni perustuvan väittämän, että ‘Let It Be’ on monessa mielessä täydellinen ‘alakoulukappale’ - en keksi montaa muuta laulua, joka sivuaisi yhtä montaa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (POPS 2014) mainittua musiikinopetuksen tavoitetta.

Olen tutkielmaani varten pyrkinyt löytämään akateemisten lähteiden avulla tukea tälle väittämälle, sekä yleisesti lisätietoa siitä, miten Beatlesin tuotanto ja musiikilliset sisällöt kohtaavat musiikinopetuksen tavoitteet peruskoulussa sekä lukiossa. Tarkastelen Beatlesin musiikin hyödyntämistä musiikinopetuksessa siis sekä peruskoulun että lukion näkökulmasta, hyödyntäen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden ohella myös lukion opetussuunnitelman perusteita (LOPS 2019) - tämä mahdollistaa aiheen monipuolisen käsittelyn, sillä Beatlesin käyttäminen lienee hyödyllistä kummankin opetusasteen musiikinopettajille.

3.1 BEATLESIN TUOTANNON HYÖDYNTÄMINEN PERUSKOULUSSA

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellään musiikkioppiaineen pääasiallinen tavoite edellytysten luomisena monipuoliseen toimintaan ja aktiiviseen kulttuurilliseen osallisuuteen (POPS 2014, 149). Nämä suuret kokonaisuudet luonnollisesti jakautuvat useaan osa-alueeseen, ja The Beatlesin monipuolisesta tuotannosta löytyy paljon materiaalia, mitä voi käyttää niiden opettamiseen.

Yhteismusisointi yhteistyötaitojen sekä musiikillisten soittotaitojen kehittäjänä on olennainen osa musiikinopetuksen tavoitteita (POPS 2014, 294). Beatles on monessa mielessä ideaali artisti koulu maailman yhtyesoittotilanteissa soitettavaksi – yhtyeen tuotannosta on tehty valtava määrä nuotinnoksia ja transkriptioita (Koskimäki 2006, 19), mikä helpottaa opettajan työtä materiaaleja tehdessä. Laura Tykkyläinen esittää pro gradu –tutkielmassaan (2007, 23), että yhteissoiton opettamisessa bändin sisäisen dynamiikan ja roolien havainnollistaminen on tärkeää. Beatlesin neljän jäsenen dynamiikka on kenties kuuluisin bändimusiikin historiassa, joten opettaja voisi kätevästi käyttää ilmiöstä esimerkkinä Beatlesin toiminnasta kertomista, tai sen havainnollistamista videon näyttämisen kautta.

Woolfolk (2007, 286-287) korostaa, että laajojen konseptien opettaminen on mahdollista vain yksittäisten esimerkkien avulla, jotka sitten havainnollistavat laajempaa konseptia ymmärrettävästi. Musiikinopetus jakautuu moneen konseptiin – esimerkiksi perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet (POPS 2014, 294) jakaa peruskäsitteistön rytmiin, melodiaan, harmoniaan, muotoon, sointuväriin ja dynamiikkaan – ja argumentoisin, että harvan yksittäisen artistin tuotannosta löytyy yhtä paljon materiaalia näiden monipuoliseen opetukseen, kuin The Beatles.

Väitöskirjassaan *Happines Is...A Good Transcription* (2006, 37), Jouni Koskimäki tarkastelee Beatlesin sävellysten rytmistä monimuotoisuutta, käyttäen tapausesimerkkinä kappaletta ‘Happiness is a Warm Gun’. Juuri kyseinen kappale olisi aivan liian musiikillisesti haastava opetettavaksi peruskoululaisille yhteissoittomielessä, mutta kuunteluharjoituksena näkisin sen aivan loistavana esimerkkinä siihen, kuinka montaa eri asiaa rytmillä voi tehdä musiikissa.

Koskimäki tarkastelee väitöskirjassaan myös kappaletta ‘Lucy in the Sky with Diamonds’, esimerkkinä harmonisesti monimuotoisesta musiikista (Koskimäki 2006, 37). Jälleen kerran, en suosittelei kyseistä kappaletta yhteissoittomateriaaliksi peruskoululaisille, mutta siitä saisi oivallisen kuunteluharjoituksen havainnollistamaan harmoniaa. Kappaleessa esiintyvät laulustemat, bassolinjan kontrapunkti sekä sointukierron luovuus (Koskimäki 2006, liite 3, 22-23) osoittavat monenlaista mielenkiintoista harmonian ulottuvuutta.

Jos nämä kappaleet toimivat kuunteluesimerkkeinä musiikillisten konseptien havainnollistamista varten, mutta eivät ole järkeviä valintoja yhteissoittoon, niin mitä Beatlesin tuotantoa kannattaa hyödyntää yhteissoitossa? Vaihtoehtoja on paljon, erityisesti yhtyeen uran alkupuolelta, kun heidän musiikkinsa oli keskimäärin yksinkertaisempaa. Parhaana yksittäisenä esimerkkinä nostaisin kuitenkin esille heidän viimeisen studioalbuminsa suurhitin, jo muutamaan otteeseen mainitun teoksen 'Let It Be'.

'Let It Be' on rytmillisesti ja harmonisesti yksinkertainen, varsinkin jos sitä hieman pelkistää, kuten koulusovituksissa on usein tapana tehdä. Kuitenkin kaikessa yksinkertaisuudessaan kappale sivuaa valtavaa määrää musiikinopetuksen tavoitteista, monipuolisen sovituksensa myötä. Alkuperäistä versiota kuuntelemalla, sekä siitä poimimalla piirteitä johtamaansa koulusovitukseen, voi havainnollistaa dynamiikkaa rakenneosien välillä, sointivärien merkitystä, tyypillistä muotorakennetta, melodian ja harmonian toteutumista, sekä rytmin roolia. Kaiken lisäksi kappaleen alkuperäisestä sävellys- ja sovitusprosessista löytyy videomateriaalia Peter Jacksonin *The Beatles: Get Back* -dokumentin (Clyde & Jackson, 2021) muodossa, joten oppilaat voisi tutustuttaa kappaleen alkuperään.

Lisäksi perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa nostetaan olennaisena oppimiskohteena esille ääniympäristön ja äänen ymmärrys (POPS 2014, 149). Beatles on tunnettu luovasta studio-työstään, paljolti 'viidentenä beatlana' tunnetun tuottajansa George Martinin ansiosta (Heinonen 1995, 60). Yhtyeen monipuolisia äänimaailmoja voisi siis kätevästi käyttää esimerkkinä ääniympäristön luomisesta ja äänittämisen roolista.

Viimeisenä nostan esille Beatlesin tuotannon käyttömahdollisuuden osana musiikkikulttuureista opettamista. Musiikin kulttuurillinen monimuotoisuus on tärkeä osa peruskoulun opetussuunnitelmaa erityisesti yläkoulun kohdalla (POPS 2014, 487), ja Beatlesin musiikilla on ainutlaatuisia mahdollisuuksia tämän havainnollistamiseen.

Beatlesin kitaristi George Harrison kiinnostui intialaisesta klassisesta musiikista 60-luvun aikana, ja alkoi tuomaan intialaisen musiikin elementtejä Beatlesin sävellyksiin ja sovituksiin. Tämä ensin ilmeni kappaleessa ‘Norwegian Wood’ vuodelta 1965, jossa hän soittaa intialaista sitaria – kyseessä oli soittimen ensimmäinen esiintyminen levytetyssä länsimaisessa populaarimusiikissa. Myöhemmin Beatlesin uralla Harrisonin intialaiset vaikutteet syventyivät, ja kappaleet kuten vuoden 1967 ‘Within You Without You’ tutustuttivat intialaisen klassisen musiikin elementtejä länsimaiselle yleisölle. 60-luvun jälkeen fuusio intialaisen musiikin ja länsimaisen populaarimusiikin välillä on ollut yleistä, ja se kaikki alkoi George Harrisonista. (Bennett 2021.)

Se, kuinka Harrison toi intialaisen musiikin elementtejä Beatlesin musiikkiin ja täten laajempaan populaarimusiikin kenttään, on yksi selkeimmistä esimerkeistä musiikkikulttuurien välisestä kohtaamisesta, mitä peruskoulun musiikinopettaja voisi käyttää havainnollistaakseen eri musiikkikulttuureja ja täten musiikin kulttuurillista monimuotoisuutta.

3.2 BEATLESIN TUOTANNON HYÖDYNTÄMINEN LUKIOSSA

Peruskouluun verrattaessa lukion musiikinopetuksessa pyritään syvempään käsitykseen musiikin merkityksistä, monimuotoisempaan tekemiseen sekä kriittisiin katsauksiin (LOPS 2019, 339). Tämä tuo mukanaan suuresti mahdollisuuksia. Beatlesin musiikin opetuskohteista moni on sellaisia, jotka eivät tasoltaan aivan sovi peruskoulun maailmaan, mutta lukiolaiset pystyisivät niitä käsittelemään.

Koskimäki (2006, 34-36) tuo väitöskirjassaan esille variaation esiintymisen usealla eri tasolla Beatlesin musiikissa. Käyttäen tapausesimerkkinä kappaletta ‘Cry Baby Cry’, Koskimäki havainnollistaa, kuinka pintatason, keskitason sekä syvän tason variaatiota esiintyy niin melodiassa, rytmisissä kuin harmoniassakin tässä kappaleessa. Sama pätee moneen muuhun Beatlesin kappaleeseen, ja runsasta variaatiota sisältävä musiikki on musiikinopettajalle luonnollisesti rikkaus, sillä

sen avulla voi havainnollistaa samanaikaisesti useaa eri musiikillista ilmiötä monipuolisella otteella.

Lukion musiikintunneilla perehdytään nuotteihin ja tabulatuureihin musiikin lukemisen välineenä (LOPS 2019, 339). Kuten mainitsin edellisessä luvussa, Beatlesin musiikista löytyy käsittämätön määrä nuotteja ja sovituksia (Koskimäki 2006, 19-20), joten heidän tuotantonsa ammentaminen nuottien lukemisen näkökulmasta on kätevää. Koskimäki (2006, 25-28) toki korostaa, että valtava osa saatavilla olevista Beatles-transkriptioista on joissakin määrin puutteellista tai virheellistä. Lie-nee musiikinopettajan oman harkinnan varassa, kuinka paljon antaa tämän vaikuttaa – jos virheellisen transkription kanssa ei ole eettisiä ongelmia, niin yksittäisten stemmojen puuttuminen tai vaikeiden kuvioiden yksinkertaistaminen tuskin on haitaksi käyttäessä nuotinnoksia lukion musiikintunneilla.

Lukion musiikinopetuksessa tavoitellaan myös syventymistä musiikin eri tyyleihin ja lajeihin (LOPS 2019, 341). Populaarimusiikin eri genreja opettaessa on paljon ammennettavaa Beatlesistä - kuten mainittu, he olivat progressiivisen rockin edelläkävijöitä sen ohella, että jäivät historiaan yhtenä rockmusiikin jättiläisistä. Erityisen mielenkiintoinen elementti Beatlesiin liittyen, josta voisi mainita genreja opettaessa, on heidän asemansa ‘taiderockin’ synnyssä - heidän myöhäinen tuotantonsa yhdisti populaarimusiikin ja taidemusiikin elementtejä, rikkoen rajoja tässä perinteisessä vastakkainasettelussa (Heinonen 1995, 6).

Lukiossa tavoitellaan myös sitä, että opiskelija ymmärtää luovaa prosessia, ja että tekeminen musiikintunneilla on luovaa (LOPS 2019, 341). Luovan prosessin havainnollistamiseen löytyy paljon mahdollisuuksia Beatlesin musiikista – Heinonen (1995, 59-60) osoittaa yhtyeen jäsenten olleen eteviä ja luovia säveltäjiä, joiden sävellysprosessia on haastattelujen myötä dokumentoitu paljon.

Esittäökseni ajatukseni avartavimmasta sekä suoraviivaisimmasta tavasta esitellä Beatlesin musiikkia esimerkkinä luovasta prosessista ja säveltämisestä, käännyin jälleen *The Beatles: Get Back*

-dokumentin (Clyde & Jackson 2021) puoleen – suuri osa *Let It Be* -albumin sävellysprosessista, alkaen improvisaatiopohjaisista ‘jamisessioista’ jotka johtivat kappaleiden syntyyn, on saatu talti- oitua videolle ja julkaistu tämän dokumentin muodossa. Uskoisin, että kyseisten pätkien näyttä- minen lukio-opiskelijoille voisi olla mielekästä ja luovaan toimintaan inspiroivaa.

Kuten peruskoulussa, näkisin myös lukiossa mahdollisuuksia käyttää George Harrisonin toimintaa intialaisen klassisen musiikin ja länsimaisen populaarimusiikin välisenä ‘siltana’ (Bennett 2021) esimerkkinä musiikkikulttuureista ja kulttuurien kohtaamisesta. Erityisesti valinnainen kurssi MU3 Genre – Globaali Uteliaisuus, jossa yksi painopisteitä on musiikkikulttuurien väliset linkit (POPS 2019, 343), olisi luonteva konteksti linkittää Harrisoniin ja Beatlesin intialaisiin vaikutteisiin.

3.3 OPETUSSUUNNITELMA, SUKUPUOLI JA BEATLES

Yksi tärkeä osa sekä perusopetuksen että lukion opetussuunnitelmien perusteita, sekä musiikin- opetuksen kohdalla että yleisesti, on sukupuolten välinen tasa-arvo. Musiikkioppiaineen kohdalla mainitaan erityisesti se, miten opetuksessa pyritään siirtymään pois sukupuolittuneista käytän- teistä. (POPS 2014, 490.)

Pro gradu –tutkielmassaan *The representation of women in the early lyrics of the Beatles and the Beach Boys* (2005) Anne Karppinen tarkastelee Beatlesin sekä toisen 1960-luvulla suuresti vai- kuttaneen yhtyeen, The Beach Boysin, sanoituksia naisedustuksen näkökulmasta. Tutkielmassa kysytään, millainen kuva naisista välittyy näissä sanoituksissa, millaisia naisia kappaleiden tari- noissa esiintyy, ja mitä se kertoo ajan maailmankuvasta ja sukupuolien tasa-arvosta?

Nämä ovat tärkeitä kysymyksiä, ja ne on hyvä ottaa huomioon myös opetuksessa. Kasvatustieteen kentällä on viime vuosikymmeninä todettu enemmän ja enemmän, että sukupuolten välillä ei

olekaan aiemmin miellettyjä suuria eroavaisuuksia, varsinkaan jos yhteiskuntamme ei synnytä moisia eroja ylläpitämällä eriarvoistavia normeja. Juuri tämän vuoksi koulumaailmassa siirrytään enemmän ja enemmän kohti sukupuolineutraalia opettamista. (Woolfolk 2007, 97.)

Tämä pätee myös musiikinopetukseen, mikä aiheuttaa ristiriidan - tähän asti olen esitellyt lukuisia syitä sille, miksi Beatlesiä on järkevää hyödyntää musiikinopetuksessa. Mutta Karppisen pro gradu -tutkielma tuo esille tärkeitä observaatioita siitä, miten Beatlesin lyriikat edustavat tiettyjä vanhentuneita näkemyksiä sukupuolen ja naisten aseman suhteen. Karppinen toteaa, että erityisesti John Lennonin sanoituksissa naiset esitetään usein yleistettyinä, petollisina ja antagonistisina hahmoina. (Karppinen 2005, 43-45.)

Paul McCartneyn sanoitusten naiskuva on Karppisen mukaan keskimäärin positiivisempi, mutta niissäkin esiintyy nykyaikana vallitsevan arvomaailman valossa ongelmia. Karppinen nostaa esille Beatlesin debyyttialbumin ensimmäisen raidan, 'I Saw Her Standing There', joka alkaa kuuluisasti fraasilla "Well she was just seventeen, you know what I mean". (Karppinen 45-47.) Tämä on hyvä esimerkki mainitsemastani ristiriidasta ja siitä arviointikyvystä, jota musiikinopettajan on osattava pitää yllä - musiikillisilta piirteiltään 'I Saw Her Standing There' on juuri sellainen kappale, mitä saattaisin musiikinopettajana haluta käyttää yhteissoittoharjoituksena, sillä se toimii monessa mielessä loistavana esimerkkinä yksinkertaisesta ja tarttuvasta 60-luvun rockmusiikista. Mutta musiikkikasvatus on myös arvokasvatusta (LOPS 2019, 339-340), joten musiikinopettajan ei missään nimessä kannata valita ohjelmistoon tätä kappaletta, jonka lyriikoissa seksualisoidaan alaikäistä naista.

Toisaalta on hyvä ottaa huomioon, että samanlaisia asenteita välittyy valtaosassa kyseisen ajan suurimpien artistien musiikista. Karppinen toteaaakin, että sama ongelmallinen naishahmojen jakaminen kahteen naistyyppiin - "enkeliin ja huoraan" - joka on läsnä Beatlesin lyriikoissa, on ylipäättään todella läsnä tuon ajanjakson musiikissa ja ylipäättensä mediassa. Suuri valtaosa kaikesta 60-luvulla tehdystä mediasta oli miesten tekemää, joten seksistiset asenteet olivat läsnä pitkin ajan musiikkikulttuuria ja muuta mediaa. (Karppinen 2005, 30-34.)

On siis vaikeaa välttää täysin ongelmallisia sanoituksia, jos on opettaakseen musiikkia tuon aikakauden suurimmilta artisteilta. Tärkeintä on se, että opettaja harjoittaa hyvää arviointikykyä siinä, mitkä kappaleet artistien tuotannosta hän valitsee. Yksittäisen lyriikanpätkän voi tietysti muuttaa omassa sovituksessaan, ja reflektiomielessä opettaja voi myös harkita, olisiko joku vanhanaikaista ajattelua edustava sanoitus hyvä käsitellä oppilaiden kanssa keskustelemalla. Joka tapauksessa koen tärkeänä käsitellä tätä aihetta, sillä koulumaailmassa yhä esiintyy seksismiä ja opetussuunnitelmien piirteitä, jotka edistävät sukupuolistereotypioita (Woolfolk 2007, 179-180), ja on jokaisen kasvattajan tehtävä pyrkiä omalla panoksellaan niistä eroon. Tämä pätee myös Beatlesin musiikkia opettaessa, esimerkiksi siinä, mitä heidän kappaleistaan valitsee ohjelmistoon ja miten niitä käsittelee.

4 KRIITTINEN KATSAUS – ONKO BEATLESIN ASEMA YLIKOROSTETTU?

4.1 GLADWELL JA 10 000 TUNNIN SÄÄNTÖ

Kirjassaan *Outliers* (2008) journalisti Malcolm Gladwell argumentoi, että yhteiskunnan oletukset menestykselle ja sen taustatekijöille poikkeavat ilmiön todellisesta luonteesta. Gladwell esittää, että menestyksessä on vähemmän kyse mediassa esillä olevasta narratiivista, jossa menestys on tyhjästä nousemisen ja kovan motivaation tulosta, ja että on vahva joukko taustatekijöitä, joiden ansiosta maailmaa muuttaneet ja menestyksekkäät yksilöt nousevat esille niin taiteessa kuin muillakin aloilla. (Gladwell 2008, 17-20.)

Yksi pääasiallisista esimerkeistä, mitä Gladwell käyttää, on The Beatles ja heidän menestystarinansa. Hän nostaa esille, että kyse Beatlesin käsittämättömässä nousussa musiikkimaailman huipulle ja heidän saamassaan asemassa populaarimusiikin historiaa muuttaneena yhtyeenä oli paljon muustakin kuin siitä, että he olisivat olleet synnynnäisesti parempia tai erityisempiä kuin muut sen ajan rock-yhtyeet. (Gladwell 2008, 50-55.)

Gladwell (2008) nostaa olennaisena tekijänä esille ns. 10 000 tunnin säännön - tutkitun ilmiön, että ihmisyksilö voi tulla virtuoosiksi alalla kuin alalla, käytettyään yhteensä yli 10 tuhatta tuntia sen harjoitteluun. Asia, joka auttoi Beatlesiä nousemaan poikkeavaan asemaansa, on Gladwellin näkemyksen mukaan heidän viettämänsä aika Hampurissa 1960-luvun alkupuolella. Nuorena, köyhänä ja aloittelevana yhtyeenä kaupungissa, jonka musiikkikulttuuri ei ollut vakiintunut, Beatles soitti pahimmillaan kahdeksaan tuntiin venyviä konsertteja, ja joskus esiintymisiä oli peräti seitsemänä iltana viikossa. (Gladwell 2008, 40, 48-49.)

Tämän myötä on arvioitu, että yhtyeen globaalien läpimurron tapahtuessa vuonna 1964, he olivat soittaneet n. 12 000 konserttia – kymmenen tuhannen tunnin sääntö oli siis läpäisty poikkeuksellisen nuorena iässä (Gladwell 2008, 50). Gladwellin argumentti on, että tämä Hampurin ‘kiiras-tuli’ on kenties tärkein yksittäinen tekijä sille, miksi juuri Beatlesistä tuli se populaarimusiikin jättiläinen, joka siitä tuli. Toki tämä harjoituksen määrä ei itsekseen riitä selittämään *Sgt. Pepper’s Lonely Hearts Club Band* –albumin vaikutusta taiderockin ja progressiivisen rockin kehitykseen, tai *The Beatles* -albumin sisällön taiteellista impacttia populaarimusiikin kentällä, mutta näen totuutta Gladwellin argumentissa - näihin saavutuksiin ei olisi välttämättä päästy, jos tämä sattumanomainen tekijä ei olisi edesauttanut Beatlesiä erottumaan joukosta harjaantuneella yhteisöllään ja live-esityksillään. (Gladwell 2008, 47-50.)

Täten voidaan kriittisesti tarkastella, onko Beatlesin asema tietyssä mielessä ylikorostettu musiikkihistorian, ja täten myös musiikkikasvatuksen, kentillä. Yleensä, kun keskustellaan siitä, miksi Beatlesiä pidetään niin poikkeuksellisenä ja merkityksellisenä yhtyeenä, niin esille nostetaan enemmän McCartney-Lennonin nerokkaat sävellykset sekä yhtyeen ikivihreät lyriikat, kuin se, että Hampuri-ajanjakson vuoksi yhtye koki järkyttävän määrän ylimääräistä liveharjoitusta nuorena iässä, täten antaen heille mahdollisuuden, mitä muilla yhtyeillä ei ollut. 1960-luku oli täynnä yhtyeitä, jotka tekivät nerokkaita sävellyksiä ikivihreistä aiheista, joten on tärkeää kysyä, että miksi juuri Beatles nostetaan esille useammin kuin mikään muu yhtye tuolta ajalta?

4.2 BEATLESIN ASEMA – PUOLESTA JA VASTAAN

David Bennett aloittaa Youtube-opetusvideonsa *8 Things The Beatles Pioneered* (Bennett 2021) esittelemällä provosoivan kysymyksen siitä, onko Beatles yliarvostettu. Hän vertaa yhtyeen asemaa populaarimusiikissa William Shakespearen asemaan kirjallisuudessa – kumpaakin pidetään usein eräänlaisena kultastandardina omalle taiteen lajilleen. Bennett esittää, että Beatlesin asema maailman suurimpana yhtyeenä esitellään usein faktana enemmän kuin mielipiteenä.

Pyrin tarttumaan tähän kysymykseen koulumaailman näkökulmasta - onko Beatlesin runsas käyttäminen opetuksessa perusteltua yhtyeen monipuolisen tuotannon ja historiallisen merkityksen valossa, vai onko yhtyeen asema liioiteltu ja ylikorostettu, jolloin sillä kuuluisi olla opetuksessakin pienempi rooli? Esittelen ensiksi argumentteja, jotka puoltavat väitettä, että Beatlesin asema populaarimusiikin jättiläisinä olisi ylikorostettu, minkä jälkeen esittelen argumentteja sille, että heidän asemansa on perusteltua.

Malcolm Gladwellin aiemmin esiteltyä argumenttia voisi käyttää puolustamaan ajatusta, että Beatlesin nousu oli vähintään osittain sattumaa enemmän kuin bändin poikkeuksellisen sisällön ansiota. Myös Virpi Kätän pro gradu –tutkielmasta (1998, 2-4) välittyy ajatus, että Beatlesin suosio ja historiaa tehnyt ‘Beatlemania’ ei olisi ollut yhtä räjähtävä ilmiö, jos yhtyeen synty ei olisi satunut ajoittumaan juuri sille ajalle, kun television ja radiolähetysten yleistymisen mahdollisti moisen ilmiön. Tälläkin voi puoltaa sitä, että Beatles enemmän tai vähemmän sattui olemaan oikeassa paikassa oikeaan aikaan.

Tästä päästään ajatukseen, että kenties jollakin muulla yhtyeellä olisi Beatlesin jättiläismäinen asema, jos he olisivat sattuneet ajoittumaan samaan hetkeen ja tilaisuuteen. Pohtiessaan syitä Beatlesin saamalle arvostukselle ja aiheuttamalle muutokselle Heinonen (1995, 53) toteaa Beatlesin sulauttaneen useita eri musiikillisiä traditioita omaksi ainutlaatuiseksi musiikikseen. Mutta tätä väittämää voi kritisoida asettamalla kysymyksen, että eikö tuo ole sitä, mitä jokainen bändi tekee? Bändin toimintahan on juuri sitä, että jäsenten saamat musiikilliset vaikutteet sulautuvat monen eri tradition yhdistelmäksi heidän yhteisöittönsä kautta.

Heinonen kuitenkin perustelee etevästi sen, kuinka suurella skaalalla Beatles yhdisti traditioita - hänen analyysinsä ‘Michelle’ -kappaleesta ainutlaatuisena säveltämisprosessina ja aikansa musiikillisten kontekstien luovasta yhdistelystä (Heinonen 1995, 56) on niin perinpohjainen, että sen luettuani ei ole kysymystäkään siitä, eikö Beatlesin musiikki olisi poikkeuksellista ja jopa ainutlaatuista. Mutta pelkkä ainutlaatuisuus ei ole tarpeeksi ansaitsemaan niin suurta asemaa kuin Beatlesillä on musiikkimaailmassa. Perusteluja heidän asemansa puolesta löytyykin runsaasti lisää.

Etenkin tarkkaillessa ensimmäisessä pääluvussani käsittelemää Beatles-ilmiötä osana populaarimusiikin historiaa, niin on vaikeaa löytää minkäänlaisia vasta-argumentteja sille, etteikö tämä olisi valtava ja poikkeuksellinen ilmiö, josta kuuluu opettaa tärkeänä osana musiikkihistoriaa. Kätkä (1998, 1) toteaa Beatlesin olevan usealla mittapuulla 60-luvun menestynein artisti, ja Bennett (2021) menee pelkän vuosikymmenen tarkastelua pidemmälle, tarkastellen Beatlesiä yhtenä musiikkihistorian jättiläisistä.

Beatles oli ensimmäinen artisti, jolla oli seitsemän peräkkäistä ykköshittiä Iso-Britanniassa, ensimmäinen ja yhä ainut artisti, jolla on ollut yli 4 ykköshittiä Yhdysvalloissa yhden vuoden aikana, ja heillä on enemmän Yhdysvalloissa listaykkösiksi nousseita singlejulkaisuja kuin millään muulla artistilla - ennätys, joka on pysynyt bändin käsissä yli 50 vuotta myöhemmin. Ehkä kaikista mahdimpontisimpana esimerkkinä Bennett nostaa esille päivämäärän 4.4.1964., jolloin Yhdysvaltojen suosituimpien singlejen kärkiviisikko koostui viidestä Beatlesin kappaleesta – yhtye yhä on ainut artisti, joka on koskaan pystynyt tähän. (Bennett 2021.)

Bennettin opetusvideosta löytyy yhtyeen historiallisen suosion lisäksi myös perusteluja sille, miksi heidän tuotantonsa on niin arvostettua ja vaikutusvaltaista populaarimusiikin kentällä. Beatlesin teknologiset innovaatiot, automaattisesta double-tracking -menetelmästä ja kitara-feedbackin tarkoituksellisesta käyttämisestä aina audion kääntämiseen ja looppien hyödyntämiseen, ovat muokanneet populaarimusiikin äänityskulttuuria valtavasti (Bennett 2021). Ja kuten aiemmin on jo tullut ilmi, Beatlesin sävellystyö on jättänyt jälkensä musiikkihistoriaan, muun muassa George Harrisonin tuomien intialaisten vaikutteiden kautta, sekä yhtyeen psykedeelisen kauden vaikuttavuutena progressiivisen rockin syntyyn (Heinonen 1995, 80-83).

5 POHDINTA

Pelkistettynä voisin edellisen luvun pohdintojen pohjalta todeta, että argumentteja Beatlesin aseman perusteltavuuden puolesta löytyi huomattavasti enemmän, jolloin yhtye on ansainnut asemansa ja heitä on täten olennaista käsitellä musiikinopetuksessa. Bennett päätyy opetusvideossaan (2021) samankaltaiseen lopputulokseen. Mutta loppupäätelmäni on hiukan tuota moniulotteisempi.

Ensinnäkin, Beatlesin asemaa kyseenalaistaneet argumentit ovat sen verran mielenkiintoisia ja kysymisen arvoisia, että parhaassa tapauksessa niitä voisi käsitellä osana opetusta. Opettaminen parhaimmillaan on refleктоivaa sekä opettajalle että oppijoille (Woolfolk 2007, 6-7), ja esimerkiksi median roolia musiikissa sekä kriittistä ajattelua tarkkaillaan lukion musiikinopetuksessa (LOPS 2019, 339), joten kypsän ja keskusteluhaluisen lukioryhmän kanssa voisi käydä dialogia siitä, mitä mieltä he ovat Beatlesin asemasta.

Ennen kaikkea, kyse on kahdesta elementistä - oppilaat itse ja heidän kiinnostuksensa, sekä opettajan omat osaamis- ja tietämysalueet. Kuten toivon mukaan jokaiselle pedagogille on itsestään selvää, opetuksessa tulee pyrkiä ottamaan oppilaiden omat toiveet ja kiinnostuksen kohteet huomioon (POPS 2014, 295). Oppilasryhmien kiinnostuksen kohteet ovat siis avainasia siinä, kuinka paljon Beatlesiä tulisi hyödyntää opetuksessa. Jos yhtyeen musiikki ei kiinnosta tai motivoi ryhmää ollenkaan, on siihen osattava adaptoitua – jokaista musiikillista ilmiötä, jonka opettamiseen olen tässä tutkielmassani ehdottanut jotakin Beatlesin tuotannosta löytyvää esimerkkiä, voi aivan varmasti opettaa usean muunkin artistin kautta. Mutta, yhtye kun on niin menestynyt ja nykyäänkin yllättävän suosittu, niin musiikinopettajalla on hyvä olla tietoa Beatlesista ja heidän musiikkinsa hyödyntämismahdollisuuksista valmiina sitä varten, jos kohdalle sattuu oppilas tai oppilasryhmä, joita heidän musiikkinsa kiinnostaa ja motivoi.

Tästä päästäänkin jälkimmäiseen mainitsemistani avainasioista, eli opettajan omat osaamis- ja tietämysalueet. Kaltaiselleni musiikinopettajalle, jolle Beatlesin musiikki on intohimon aihe, ei ole mitään syytä olla käyttämättä yhtyeen musiikkia opetuksessa, kun sitä pystyy linkittämään niin moneen eri opetusalueeseen, musiikkihistoriallisesta näkökulmasta puhumattakaan. Beatlesistä on olemassa valtava määrä kirjallisuutta - Koskimäen (2006, 5) arvion mukaan lähemmäs 3 000 kirjaa - että aiheesta kiinnostuneelle musiikinopettajalle on fiksua ja pragmaattista hyödyntää yhtyeen musiikkia opetuksessaan, tietoa ja materiaalia kun löytyy niin runsain määrin.

Lopuksi kiteytän tutkielmani aiheet ohjenuoraan aiheesta kiinnostuneille musiikkikasvattajille: Beatlesin historiallisesta merkityksestä ja musiikillisista ulottuvuuksista on hyvä olla tietoinen, mutta se, kuinka paljon käytät niitä opetuksessasi, on pitkälti kiinni omasta kiinnostuksestasi aiheeseen ja tietämyksesi syvyydestä, sekä erityisesti oppilasryhmän kiinnostuksen ja innokkuuden määrästä.

Pohdinta Beatlesin asemasta ja siitä, onko yhtyeen merkitystä ylikorostettu populaarimusiikissa vai ei, olisi voinut mennä paljon syvemmällekin. On erittäin mahdollista, että perehdyn aiheeseen yksityiskohtaisemmalla jatkotutkimuksella pro gradu –tutkielman muodossa, sillä aiheeseen olisi mielenkiintoista syventyä enemmän.

LÄHTEET

- Clyde, J. (tuottaja), & Jackson, P. (ohjaaja). (2021). *The Beatles: Get Back* [dokumenttisarja]. Yhdistynyt Kuningaskunta: Walt Disney Studios.
- David Bennett Piano. (11.8.2021). 8 Things The Beatles Pioneered. Haettu 21.11.2021 osoitteesta [8 Things The Beatles Pioneered - YouTube](#)
- Gladwell, M. (2008). *Outliers: The Story of Success*. New York: Little, Brown and Company.
- Heinonen, Y. (1995). Elämyksestä ideaksi - ideasta musiikiksi: Sävellysprosessin yleinen malli ja sen soveltaminen Beatles -yhtyeen laulunteko- ja äänitysprosessiin. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Hepworth, D. (2017). *Uncommon People: The Rise and Fall of Rock Stars*. Iso-Britannia: Bantam Press.
- Karppinen, A. (2005). The representation of women in the early lyrics of the Beatles and the Beach Boys (1962-1966). Jyväskylän yliopisto. Pro gradu.
- Koskimäki, J. (2006). Happiness is... a good transcription: Reconsidering the Beatles sheet music publications. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Kätkä, V. (1998). Räminäpojista historialliseksi käsitteeksi: Suomalaisten aikakauslehtien suhtautuminen Beatles-ilmiöön vuosina 1963-1970. Jyväskylän yliopisto. Pro gradu.
- Lukion opetussuunnitelman perusteet 2019. Helsinki: Opetushallitus.
- May, S. & Mumby, D.K. (2005). *Engaging Organizational Communication Theory and Research: Multiple Perspectives*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Helsinki: Opetushallitus.
- Saari, J. & Varjonen, V. (2021). *Digital Games and Second Language Acquisition: The Effect of Gimkit! and Kahoot! on Upper Secondary School Students' Vocabulary Acquisition and Motivation*. Turun yliopisto. MA thesis.
- Tykkyläinen, L. (2007). *Nuorten Bändisoiton Motivaatio*. Jyväskylän yliopisto. Pro gradu.
- Woolfolk, A. (2007). *Educational Psychology* (10. painos). Boston, MA: Allyn and Bacon.